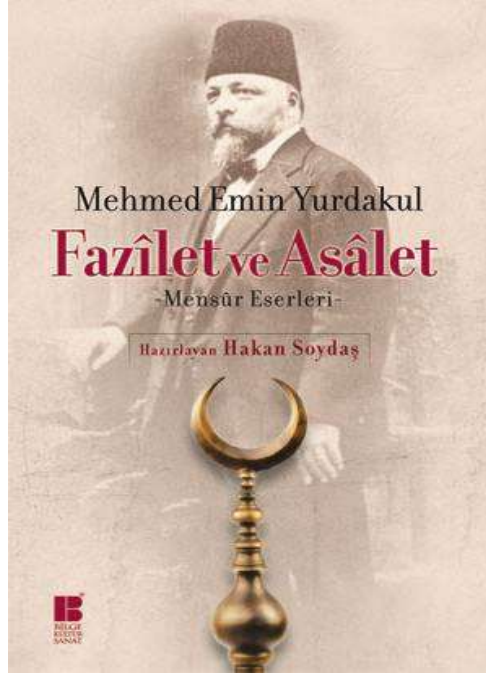

Gönderim Tarihi: 25.10.2016

Kabul Tarihi: 17.11.2016

MEHMET EMİN YURDAKUL'UN FAZİLET VE ASALET'İ ÜZERİNE*

Veli KILIÇARISLAN**

Mehmet Emin, Türk edebiyatına *Türkçe Şiirler*'iyle damga vurmuş, çağdaşları tarafından, gerçekleştirdiği bu atılımdan dolayı, takdir edilmiş ve saygı duyulmuştur. Edebiyat dünyamıza yaptığı görkemli giriş, zor günler yaşayan insanımıza moral vermiştir. Savaştan savaşa bitkin düşmüş, umutsuz olan Türk milletinde, Türklük bilincinin yeniden uyanmasında rol oynamıştır.

Mehmet Emin, aynı çizgisini *Türkçe Şiirler*'i takip eden eserlerinde de sürdürmüştür. Onun bir çığır açan söz konusu şiirleri Fevziye Abdullah Tansel

* Mehmet Emin Yurdakul, *Fazilet ve Asalet* (1891), (Akt. Hakan SOYDAŞ), Bilge Kültür Sanat Yayınları, İstanbul 2016.

** Arş. Gör., Atatürk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, v.kilicarislan@atauni.edu.tr

tarafından bir araya getirilmiştir. Fakat şiirlerinin yanı sıra düz yazılar da kaleme alan Mehmet Emin'in, ilgili çalışmaları bir araya getirilerek kitaplaştırılmamıştır.

Mehmet Emin'in külliyyatının tamamlanması için lüzumu görülen bu durum, Bilge Kültür Sanat Yayınevi'nden çıkan *Fazilet ve Asalet: Mensur Eserleri* isimli kitapla çözüme kavuşturulmuştur. *Fazilet ve Asalet*, Hakan Soydaş tarafından yeni harflere aktarılarak yayıma hazırlanmıştır. Eser, "Ön Söz", "Fazilet ve Asalet", "Türkün Hukuku", "Halk Hükümeti ve Halkçılık", "Kral George'a" ve "Dante'ye" olmak üzere beş bölümden ve 132 sayfadan oluşmaktadır.

Fazilet ve Asalet, Mehmet Emin'in 1891 yılında yayımladığı ilk mensur eseridir. Mehmet Emin'in şiirlerindeki saf, duru Türkçe, -ki o, kullandığı bu dille ünlenmiştir- *Fazilet ve Asalet'te* görülmemektedir. Söz konusu eserde, tamlamalar yoğun bir şekilde bulunmaktadır. Kitabın diğer bölümlerindeki yazılarında böylesine ağır bir dile rastlanmamaktadır. Nitekim Fazilet ve Asalet, 1891 tarihini taşıırken, Türkün Hukuku, 1919; Halk Hükümeti ve Halkçılık ile Kral George'a, 1923; Dante'ye 1928 tarihinde yazılmıştır. Yeni Lisan hareketinden evvel yazdığı eserinin diliyle diğerlerinin arasındaki fark buradan gelmektedir.

Fazilet ve Asalet, yayımlandıktan sonra Mehmet Emin tarafından Rezaizade Mahmut Ekrem'e, Said'e, Abdülhak Hamit'e, Muallim Naci'ye gönderilmiştir. Ekrem, cevaben "*Fâzilet ve asâletin yekdiğerine rüchâmı bahsinde takdir-i edîbânenizi hiss-i muvafık bulduğum için eser-i âlînizi mevzu cihetiyle min gayri had pek beğendiğim gibi üslûb-ı ifâdesini de böyle bir bahs-ı âliye layık buldum. Muvaffakiyyetinizi tebrik ile tezâyüd-i feyz ve irfanınıza duâhân olurum efendim.*" ifadelerini kullanmaktadır. Görüldüğü üzere, Ekrem, eseri büyük bir beğeni ile karşılamış, Mehmet Emin'e ise, iltifatlar etmiştir. Said ise, "*Risâlenin hüsn-i üslûb-ı ifâde ile tezyin buyurulmuş olması bir kat daha sezâ-yı iftihâr ve abd-i âciz gibi mahlaslarınca mûcib-i mesarr-ı bî-şumardır.*" sözleriyle övgüde bulunur.

Said, fazilet kavramı hakkındaki fikrini ise bir kıta ile belirtmektedir: "*Fazl-ı zâtî gerektir insana/ Ki hakîkî asâlet işte odur/ Tavr u ahlâk ola necîbâne/ Ki hakîkî necâbet işte odur.*" Esere dair fikrini belirten bir diğer isim Abdülhak Hamit'tir. Onun yazdığı manzumede ise, dikkat çeken mısralar şöyledir: "*Buldum bu risâleyi münakkah/ Bir harfini görmedim ziyâde/ Gâyet mütelezziz me'âli/ Tebrîk ile eylerim i'âde.*" Muallim Naci de bir manzume ile eseri över. Söz konusu manzumenin son iki dizesinde, "*Asâlet medâr-ı temeyyüz değildir/ Medâr-ı temeyyüz fazilettir ancak*" ifadelerine yer verir. Eserle ilgili bu düşünceler, fazilet kavramının yüceliğine dikkat çekerken, Mehmet Emin'i de aynı ölçüde yüceltmektedir.

Mehmet Emin, eserine "Bir İfademiz" başlıklı bir sunuşla başlar. Burada padişaha övgülerde bulunurken, eser boyunca "Cemiyyât-ı necîbe-yi Osmâniyye" şeklinde söz ettiği Türk milletinin yüceliği üzerinde durmaktadır. Fazilet kavramı üzerindeki fikrini ise, şu dörtlükte bulmak mümkündür: "*Şeref ü şan ne câh u rifatte/ Ne asâlettedir ne servette/ Bunların da safası var ise de/ Ercahiyyet yine fazilette.*" Türkün Hukuku, Sulh Kongresine ve Millet Meclisinde olmak üzere iki alt başlıktan oluşmaktadır. İlkinde Mehmet Emin, Sulh Kongresine seslenmektedir. Birinci Dünya Savaşı sonrasında yazılan

bu metinde, insaniyet namına dünyada ilk kez toplanan kongrede, Balkan Savaşları'ndan Birinci Dünya Savaşı'na kadar türlü zorluklarla mücadele Türk milletinin şanlı tarihinden ilham alarak dimdik ayakta duruşunun takdir edilmesi gerektiğinin altını çizer.

Mehmet Emin, bir coşkunluk haliyle yaptığı konuşmasında Türkün hayat ve hukukuna saygı duyulması gerektiğini şiddetli bir biçimde ifade eder. Millet Meclisinde bölümünde ise, Mehmet Emin, Türk olmanın karakteristik özelliği neticesinde meclise düşenin, bundan sonra da bu ulvi ruha uygun hareket edilmesini öğütler. Yapılan zulümler karşısında Anadolu'nun kanlı gözyaşının dindirilmesini ister.

Eserin üçüncü bölümü olan Halk Hükümeti ve Halkçılık bahsinde üzerinde durulan, Kurtuluş Savaşı sonrasında, vatani düşman elinden kurtarmış olan ulvi Türk milletinin hak ettiği değeri haiz olmasıdır. Kurulacak halk hükümetinin gayesini de burda açıklar ve şu ifadeleri kullanır: *"Hür bir cemiyette hür bir fert, umurun saadetinin yanında ferdi bir saâdet; yeni ve iyi teşkil edilmiş bir millet içinde hür ve mesûd bir hemşehrî, işte ey azîz kardeş, senin yeni hükümetinin gayesi!"* Bu bölümün ikinci alt başlığı "Halkçılık" üzerinedir. Halkçılık mahiyeti, tanımı ve Türk milletinin hakları Mehmet Emin'in gözettikleri arasındadır. Mehmet Emin halk hükümetinin söz konusu değerler üzerinde yükselmesini beklemektedir.

Kral George'a, eserin dördüncü bölümü olmakla birlikte, "Şark milletlerine" sözü ile başlamaktadır. Mehmet Emin'in ilgili yazıda hedeflediği, başta İngiltere olmak üzere, Batı dünyasını eleştiri oklarıyla vurmaktır. Medeniyetten bahsederek Şark milletlerine karşı bir silah taşıyan İngiltere ve Batı dünyasının, kendi memleketlerindeki karanlıktan ve vahşetten bîhaber olmalarını bir çelişki olarak yorumlar. Gelinek noktada, Türk milletinin özelinde Şark milletlerinin yükselişe geçtiğini söyleyerek, umudu kırılmış insanlara umut aşılamıştır. Eserin son bölümü "Dante'ye"dir. "Dante'ye" de, D'Annunzio'ya ithafen yazılmıştır. Mehmet Emin, Dante'ye artık Garbın yolcularını değil, Şarktan bir yolcuyu dinlemesini tavsiye eder. Ona Anadolu insanının çektiklerini, dertlerini anlatır.

Sonuç itibarıyla, Türk milletinin uzun yıllar çektiği acıların sesi olan Mehmet Emin, şiirleriyle olsun düşünceleriyle olsun, acılı Türk milletinin haklarına sahip çıkmış, onlara ümit olmuştur.

Fazilet ve Asalet adlı eser de söz konusu amaca hizmet eden nadide bir edebî ve fikrî üründür. Bundan dolayı onun yeni harflere aktararak yeniden yayımlanması oldukça önemlidir. Böylece Mehmet Emin'in nasırlığı gün yüzüne çıkarılmış, onun söz konusu sahadaki başarısı, yeniden takdir edilebilir hale getirilmiştir. Üstelik ilgili eserde, Mehmet Emin'in daha önce tespit edilememiş şiirlerine de rastlanmaktadır. Bu durum eserin önemini bir kat daha artırmaktadır. Görünen o ki, *Fazilet ve Asalet*'in ilgiyle karşılanacağı muhakkaktır.